

Dátum: 2015.09.11 10:35

Tárgy: Kvassay Jenő terv véleményezése

Tisztelt Cím!

A BAKONYKARSZT Zrt. munkatársai áttanulmányozták a Kvassay Jenői Tervet, amely véleményünk szerint rendkívül alaposan és komplexen átgondolva, minden részletet érintve stratégiai szemlélettel dolgozza fel a vízgazdálkodás szakmai és szakpolitikai kérdéskörét annak minden lehetséges összefüggésével együtt, felvázolva az optimális középtávú nemzeti vízgazdálkodási stratégiát.

Az összeállított dokumentum véleményünk szerint nagyon jó anyag. Az alábbiakban írjuk le észrevételeinket, megjegyzéseinket, amelyek beépítését, de legalábbis megfontolását javasoljuk, ill. felvetünk néhány további kérdést.

- Különösen jónak tartjuk a szakma helyzetének elemzését. A 13., 14., 19., 20, 21. oldalakon leírtak probléma-megoldása különös fontosságú, mivel a Vízügyi Igazgatóságok a Vízügyi Hatóság és a Vízmű Üzemeltetők tekintetében egyaránt igen fontos a szakma helyzetének megnyugtató rendezése, a megfelelő működési feltételek biztosítása, amely nélkül az ország vízgazdálkodását és vízellátását szolgáló több mint 100 éves tapasztalat, értékes adatok, a magas színvonalú szakmai munka feltételei veszhetnek el.
- A tervben ugyan több helyen rögzítésre kerül, de fontossága miatt célszerű lenne együtt külön kiemelni, hogy a VÍZKINCS.

a Nemzeti Vagyon részét képező,
korlátozottan rendelkezésre álló,
mással nem helyettesíthető, és
gyakorlatilag nem importálható

speciális természeti erőforrás, egyben közjó, melynek ráadásul – különösen a felszín alatti vizek tekintetében – igen lassú a megújulási folyamata, ezért a lehető legmagasabb szintű védelemben kell részesíteni.

- Az anyag több helyen is említi, hogy a vízgazdálkodás és területfejlesztés között a koordináció gyenge. Ehhez kapcsolódóan érdemes lenne beépíteni, hogy a településfejlesztés és felszín alatti vízkészletekkel való vízgazdálkodás/vízbázisvédelem kapcsolata is konfliktusos, részben szakmai, részben ellenérdekeltség miatt. A településfejlesztési terveket jellemzően építészmérnökök, építész szemlélettel készítik. A települési vízbázisvédelem lényegében kimerül abban, hogy a településrendezési tervek a védőterületi határokat felrajzolják. Készülnek alátámasztó munkarészek pl. régészeti örökség, helyi értékek, természetvédelem, közlekedés stb. témakörökben, de a felszíni és felszín alatti vízkészletekkel, vízbázisokkal kapcsolatosan gyakorlatilag soha. (Egyébként építésföldtani munkarészek sem készülnek.) Ennek igen gyakori és kedvezőtlen következményei

vannak és lehetnek. Egy településrész kialakítása előtt (belterületbe vonás, parcellázás) vízgazdálkodási és vízbázisvédelmi szempontból is vizsgálni kellene a területet, javaslatot adva beépíthetőségi szempontokra (beépítési százalék, zöldfelület, építési mélység, csapadékvíz elvezetés vagy szikkasztás, beszívargás, utánpótlódás alakulása stb.) „településfejlesztés és vízbázisvédelem, felszín alatti vízkészletekkel való gazdálkodás integrációjának erősítése” megnevezéssel javasoljuk betenni a SWOT-analízis gyengeségek és 38. oldal 5.1.1.3 pontjába

- A Vízkészlet járulékkal kapcsolatos részt túlságosan általánosnak ítéljük meg. Célszerű lenne abban konkrétan leírni például, hogy a megfogalmazott célok mellett a VKJ-ból befolyó összegből legalább részben vissza kell forgatni a vízbázisvédelmi feladatok megvalósítására is. Ma - megfelelő végrehajtási rendelet hiányában - gyakorlatilag még a jogszabályok által jelenleg elvileg lehetővé tett, a befizetett VKJ összegéből a vízmű belső védőterületek megszerzésére fordítható összeg sem használható fel. (pl. a VKJ-t a befizető víziközmű Üzemeltető igényelhetné vissza, a belső védőterületet pedig az Önkormányzat szerezhethé meg, de az egész visszaigénylés menete sem szabályozott). A befizetett VKJ keret terhére – legalább egy bizonyos mértékig – lehetővé kellene tenni a vízbázisvédelmi határozatokban előírt feladatok megvalósítására történő visszaigénylést is (pl. konkrét intézkedések/műszaki beavatkozások költségei, monitoring-vizsgálatok költségei, stb.).
- A terv a 20. oldalon rögzíti (3.2.3 pont „Az ivóvízbázisok biztonsága” című alpont), hogy a vízbázisvédelmi diagnosztikai munkák szinte teljes elvégzését követően a védőterületi határozatok kiadásában – egyes területeken eltérő mértékű – jelentős elmaradás van. A vízbázisvédelmi feladatokban az elmaradás az elrendelést követően várhatóan tovább fog növekedni, az előírt feladatok végrehajtásának fedezetét a víziközmű üzemeltetők részére biztosítani kell, hiszen ezen elmaradások a vízművek megépítésekor fokozatosan keletkeztek, egyszerre történő pótlásuk/megtételük pénzügyi forrás hiányában szinte lehetetlen.
- A vízminőség kapcsán az anyag említi, hogy a műtrágya mellett megjelennek egyéb vegyi anyagok is a vízben. Ezzel kapcsolatosan fontos lenne tudatosítani az orvostársadalommal, hogy a nagymértékű gyógyszerhasználat miatt az emberi (és állati) szervezetből kiürülő gyógyszerek terhelik a felszíni vizeket és természetet. Hasonlóképpen fontos lenne tudatosítani a növénytermesztéssel foglalkozókat a növényvédőszeres súlyos egészségkárosító hatásáról (pl. felszín alatti vízbe bemosódva lebomlása lelassul). (Társadalmi kapcsolatok, oktatás/képzés, tájékoztatás témakörhöz)
- Vízkészleteink nemzetstratégiai szempontból is jelentősek, ezzel ellentétes lehet azonban, hogy mennyiségi és minőségi adatainkat adatszolgáltatások formájában nemzetközi szintre – vélelmezhetően – korlátlanul kiadjuk. Milyen politikát fogalmaznak meg ezzel kapcsolatosan?
- 24. oldal „a víz, mint kezelendő vagyontárgy” témaköréhez Egy adott területrészen élő közösség életterét, életminőségét, gazdasági potenciálját és kihívásait nagyban

meghatározza természeti környezete (felszíni/felszín alatti vizek, talaj, levegő, időjárás, domborzat stb.) – a mesterséges körülményeket nem számítva. Egy közösség természeti környezete és a ráépülő művi környezet egymásból fakadó előnyöket és hátrányokat is tartalmaz együttesen (pl. árvízveszélyes terület – jó öntés talaj, kedvező mezőgazdasági lehetőségek; avagy karsztos terület jó vízbeszerzési adottságokkal – behatárolt mezőgazdasági lehetőségek, ingatlanhasználati korlátozások vízbázisvédelmi területen.) Ha egy közösség által kezelt - államilag ellenőrzött, a közösség tulajdonában lévő vízmű működési területén lévő - vízkincset, más régió számára termel ki és vezet el másik szervezet ellentételezés nélkül, akkor ennek a területnek kiaknázza az előnyét a hátrányok átvállalása nélkül. (Ez valójában a gyarmatosítás lényege is.) A vízpolitikában érdemes lenne ezzel is foglalkozni.

- Az engedélyezett vízhasználatok felülvizsgálata során a jogosultságok visszavonása – megítélésünk szerint – igen óvatosan kezelendő, hiszen a római jogra alapulóan (ld. előbb ott lévő jogi elsőbbsége) a szerzett jogok magas szintű védelme eddig a magyar vízjog egyik igen fontos alapeleme volt. Ezen az alapelven nem szabad radikálisan változtatni, csak a feltétlenül szükséges helyeken/esetekben célszerű a szerzett vízjogokhoz hozzányúlni. Célszerű figyelembe venni, hogy a lekötött vízkészlet 80 %-áig terjedő VKJ részt a vízhasználó akkor is meg kell fizesse, ha azt nem használja ki teljes mértékben. Egyes esetekben nyilvánvalóan szükséges a beavatkozás, hiszen egy feleslegesen lekötött vízkészlet nem válhat a térség fejlődésének akadályává. A lekötött vízkészletek kérdése a jövőben várhatóan egyre nagyobb súllyal fog felmerülni. A problémakör is rámutat arra, hogy mekkora jelentősége van a Vízügyi Igazgatóságoknál felhalmozódott széles körű vízgyűjtő-gazdálkodási szakmai tapasztalatok/tudás megőrzésének, tehát a Vízügyi Igazgatóságok jó működési feltételeinek biztosítása emiatt is különös fontosságú.
- A terv 29. oldalán jelzi, hogy folyamatban van a felülvizsgált vízgyűjtő-gazdálkodási terv (VGT2) elkészítése. A Vízgyűjtő Gazdálkodási Terv nagyon jó eszköz a regionális vízgyűjtő-gazdálkodási kérdések magas színvonalú áttekintésére és a feladatok megfogalmazására/kezelésére, mely a fő irányok meghatározása tekintetében kiemelt fontosságú. Egyes esetekben felmerült azonban a helyi vízgazdálkodási szempontok és a VGT közötti kellő összhang hiánya, ami abból fakadhat, hogy az átfogó léptékű tervet nem lehet a napi gyakorlatban a helyi, ugyancsak helytálló szempontokkal problémamentesen illeszteni. Az egyes víztestek lehatárolása mellett célszerű lenne a víztesteken belül rész egységek lehatárolására is sort keríteni, hiszen egy – adott esetben több megyén átnyúló – víztest vízmérlege alapján nem lehet egy-egy helyi rész-vízgyűjtő egység tekintetében megnyugtató módon véleményt alkotni, különösen pedig nem lehet hosszú távon is megalapozott döntés hozni. A VGT-vel kapcsolatos másik fontos szempont, hogy a VGT jelenleg elérhető összefoglaló anyaga mellett a vízgazdálkodás részvevői számára teljes körben elérhetővé kellene tenni a VGT készítéséhez kapcsolódó valamennyi adatot és információt/feldolgozást, hiszen a VGT megállapításai a napi munka során így hasznosulnának a legkomplexebb módon. A VGT2 készítésnek határideje túlságosan közelinek tűnik, megítélésünk szerint abba a vízellátással foglalkozó helyi szakemberek bevonása is szükséges lenne, a lokális ismeretek minél teljesebb körű hasznosulása érdekében.

- Jelen tervben kicsit bővebben kifejtve, vagy feladatként megjelölni eleink/rokonaink (etruszkok, pannonok, szkíták, avarok, honfoglaló és középkori magyarok) elfedett vízgazdálkodásának/víz kultúrájának történeti ismertetését (pl. fokgazdálkodás), ami hatással lehet a szakma iránti érdeklődés, elfogadás, ill. közvetetten a nemzeti identitástudat erősítésére (pl. fiatalok elvándorlása).
- Veszprém MJV Város javasolja, hogy a TOP pályázat támogatható tevékenységei közé kerüljön be a víziközművek felújításainak támogatása a megyei jogú városokban!

Végezetül egy megjegyzés a vízbázisvédelmi helyzetkép bemutatásához (20.oldal): a hazai mintegy 1600 db üzemelő vízbázisból 651 db-nál van kiadott védőterületi határozat (40,69 %), a BAKONYKARSZT Zrt. által üzemeltetett 78 db vízbázisból 60 db-nál elrendelt védőterülettel rendelkezünk (76,92 %).

Tisztelettel:

Soósné Harsányi Sarolta
üzemviteli osztályvezető
BAKONYKARSZT Zrt.

BAKONYKARSZT Zrt.
8200 Veszprém, Pápai út 41.
telefon: (88) 423-222
fax: (88) 428-061
email: bakonykarszt@bakonykarszt.hu
web: www.bakonykarszt.hu